

A LETELEPEDÉSTŐL AZ ÁLLAMALAPÍTÁSIG

KALANDOZÁSOK

- 907-től folyamatosan
- Irányok: Bizánc, Észak-Itália, Szászország, Bajorország (de: Dél-Itália, FRO és még a Pireneusokon is átkeltek)
- OK: Frank Birod széthullása – hatalmi űr – normann, arab, magyar kalandozások
- nomád harcmódor:
- Török népektől eltanult lovas íjász harcmódor.
- Lótenyésztő nép - gyakorlott lovasok, nyergükön kengyel található, amely lehetővé teszi a megtámasztást, felemelkedést, gyors mozgású csapatok, váltott lovak.
- Erős íjak, messziről is átütik a páncélt, közelharcra már csak a legvégén került sor.
- Taktikájuk: - nem szemtől szembe támadtak, hanem látszólag menekültek, amikor az ellenség üldözőbe vette őket, megfordultak és nyílzáport zúdítottak rá, cselet vetve maga után csalogatta az ellenséget egy előőrs, a többiek pedig váratlanul bekerítették őket.
- Köv.: összefogás – Madarász Henrik 933. Merseburg
- I (Nagy) Ottó – 955. Augsburg

A MAGYAR TÁRSADALOM A X. SZÁZADBAN - TÖRZSI SZERVEZET

- Urak: törzsfők
- Bőség: nemzetségfők
- Fegyveres kíséret
- ínség- szolgálatra kényszerített alávetett népesség vagy szabad pásztorok
- Szolgaállapotúak

PUSZTULÁS VAGY ÉLETBEN MARADÁS

- Az életben maradás feltétele:
- Csatlakozás a keresztény Európához (egyházi hierarchia megteremtése)
- Szegény szabadok alávetése
- Egység megteremtése (erőskezü vezető igénye)

GÉZA FEJEDELEMSÉGE (972-997)

- Árpád dédunokája, kegyetlen fejedelem
- A szeniorátus elve szerint kerül trónra (azaz a nemzetség legidősebb férfi tagja)
- nemzetségfők hatalmát letöri
- Legnagyobb ellenlábasa az erdélyi fejedelem Gyula, de elveszi a lányát, Saroltát feleségül így Gyula is mellé áll
- 973-ben követeket küld I.Ottóhoz (német-római császár) Quedlinburgba
- Géza, rájön, hogy Magyarország, Európában csak úgy lehet működőképes állam, ha keresztény, így ő is fölveszi a kereszténységet, hogy példát mutasson, de lelkében pogány marad.
- Fiát, Istvánt (Vajk) keresztény szellemben nevelik – bajor Gizella (II. Henrik lánya) - kapcs. A német-római császársággal + a bejövő lovagok új rendet erősítik
- Géza békés külpolitikát folytat: Az összes lányát katolikus uralkodóhoz adja hozzá:a Lengyel Vitéz Boliszláv, A bolgár trónörökös, a Velencei Orseolo Ottó, (az ő fiuk Orseolo Péter), Aba Sámuel.

- Magyarország székhelye Esztergom lesz (mai napig itt van a magyar kereszténység központja)
- Géza halála után Koppány és István küzd a fejedelmi címért, a csatájuk az elvek csatája is, hiszen a primogenitúra és a szeniorátus elve csap össze egymással (feleségül kéri Saroltot is)

SZENT ISTVÁN (997-1038)

A hatalom megszilárdítása:

- Koppány legyőzése
- Hatalomra kerülésekor II. Szilveszter pápától kér koronát - 1000. királlyá koronázás - II. Szilveszter pápa és III. Ottó segítségével kapott koronát, így egyiküknek sem lett vazallusa, hatalmát isteni eredetűnek tartja.
- Esztergomban koronázzák meg
- a lázadások leverése - erdélyi Gyula (1003) - területén az erdélyi püspökség,
- a Délvidéken Ajtony leverése - (1020-as évekig),
- Vazul megvakítása, fiai száműzetése (1032).
- KÖV: a hatalma megszilárdul – az új állam és egyházszervezet kialakítása

A MAGYAR EGYHÁZ SZERVEZET KIÉPÍTÉSE: AZ I.-II. TÖRVÉNYEK:

- Cél: Az eddigi pogány vallás felszámolása
- A keresztény vallás gyakorlása kötelező
- Kötelező templomba járni, kivéve a tűz őrzőjének
- A vasárnapot a keresztény hittételeknek megfelelően ünnepnappá nyilvánítja, aki ekkor dolgozni mer a büntetést, kap
- A bűntört is be kell tartani, mert akkor is büntetés kap
- Ha valaki beszélget a templomban azért is büntetés, jár
- Aki pedig nem gyón halála előtt azt nem, lehet eltemetni
- A király megtámogatja a papságot, a lakosságnak pedig 10-10 falunként kell 1 templomot építenie
- az egyház feladata gondoskodni a papokról és a könyvekről, a király pedig a felszerelésről, ezzel is példát mutat a népnek
- Tizedadót kap az egyház, a meglopása pedig szintén szigorú büntetést von maga után
- Az egyház így fölemelkedik a király utáni első helyre,
- Az egyházi ügyekben az egyházi bíróság dönthet csak
- Önálló magyar egyház jön így létre élén az esztergomi érsek, prímás, csak a pápának van alárendelve
- 10 püspökség jön létre Magyarországon: Esztergom (érsekség) ,Kalocsa (érsekség), Veszprém, Pécs, Győr, Vác, Eger, Bihar (Várad), Csanád, Gyulafehérvár -- az esztergomi és a kalocsai érsekség megalapítása + veszprémi, pécsi, csanádi, győri, egri, gyulafehérvári püspökség - 8 Szent István idejében
- kiépül a magyaregyház hierarchiája, esztergomi érsek - Püspökség (tanácsadó testülete a káptalanok, élén a prépost, tagjai a kanonokok - Főesperes (A püspökségek és az alsó papság között közvetít) - Plébániák
- Már István idejében létre jön a szerzetesi lánc is Magyarországon, vezető szerepe a Bencés rendnek van- szerzetesrendek: Pannonhalma, Pécsvárad – bencések (királyi támogatással alapítják) – Veszprémvölgy: bizánci kereszténység

A VÁRMEGYE RENDSZER KIÉPÍTÉSE

VÁRISPÁNSÁG: a királyi birtokok és várak alkották **VÁRMEGYE**

Élén: a királyi udvar ispánja: nádorispán

várnépek (dolgozók)

Ispán: bírászkodás,

Adószedés,

Hadsereg vezetője

katonák (várjobbágyok a tisztek)

Vármegye központja: egy királyi vár

Élén: megyésispán: bírászkodás,

Adószedés,

Hadsereg vezetője

-
- A magyar állam világi szervezetének alapja a vármegye
- Mintája a frank grófságok rendszere, a szerb zsupánság, a nemzeti szállás szervezetek
- Fő feladata a királyi hatalom biztosítása az ország egész területén
- Központja a vár (ún. földvárak) földsánc veszi körül
- Vármegyéhez tartozó területek: királyi, egyházi és magánbirtokok
- Szabad birtokosok: a királynak közvetlenül alárendelt vitézek (később: szerviensek)

TÁRSADALOM

- Király: legnagyobb földbirtokos, a területek 2/3 része az övé

Szabadok:

- Világi nagybirtokosok: németek és olaszok, valamint a magyar törzsi vezetők
- Főpapság
- Vitézek: saját földtulajdonnal rendelkeznek
- Egyszerű szabadok: közös földdel rendelkeznek. Van olyan aki a szabadságát földadva egy földbirtokoshoz szegődött dolgozni, és vannak földtulajdonnal rendelkezők is

Szolgák:

- Nagybirtokokon élnek és dolgoznak (prédiumon), uruk korlátlanul rendelkezik felettük
- A két réteg között állnak a várjobbágyok, akik se nem szabadok, se nem szolgák, földtulajdonnal rendelkeznek, a vármegyékben katonai és igazgatási feladatokat lát el

PÉNZÜGY

- Gazdasági ügyekkel a kincstár foglalkozik
- 1020-tól vernek ezüstpénzt
- a királyi adó a vám: az ezüst, a sóbányászat, bírság

KÜLPOLITIKA

- Békés – Gizella bajor hercegnő – Német-Római császár rokona
- 1030. – II. Konrád császár lovagjainak visszaverése
- besenyők betelepítése a határra- védelmi feladatokkal

UTÓDLÁS: Istvánnak két fia volt: Ottó korán meghalt, az uralkodásra nevelt Imre pedig 1031-ben vadászbaleset áldozata lett. A keresztény elv, az alkalmasság (idoneitás) alapján testvére gyermekeére Orseolo Péterre esik a választás.

